

HØJESTERETS KENDELSE

afsagt onsdag den 22. december 2021

Sag 127/2020

Anklagemyndigheden

mod

T

(advokat Finn Roger Nielsen, beskikket)

I tidligere instanser er afsagt kendelse af Københavns Byret den 18. juni 2020 (SS 1-16336/2019) og af Østre Landsrets 4. afdeling den 21. september 2020 (S-1754-20).

I påkendelsen har deltaget tre dommere: Henrik Waaben, Oliver Talevski og Jan Schans Christensen.

Påstande

Kærende, T, har nedlagt påstand om, at udvisningsbestemmelsen over for ham i Østre Landsrets dom af 16. december 2018 ophæves.

Anklagemyndigheden har påstået stadfæstelse.

Supplerende sagsfremstilling

I forbindelse med verserende nye sager er der indhentet en retspsykiatrisk erklæring af 21. maj 2021. Af erklæringen fremgår af konklusionen bl.a.:

”Observanden har haft misbrug af alkohol og cannabis fra omkring 16-årsalderen og mere sporadisk misbrug af andre misbrugsstoffer.

Observanden beskriver mangeårige symptomer forenelige med PTSD, og han har været mål for omfattende behandlingsindsatser mod PTSD og samtidig misbrug, desværre med beskedent resultat, et forhold, der blandt andet kan være resultat af ustabil fremmøde, vanskeligheder ved at tage lægemidler som ordineret og vanskelighed ved at op-høre eller reducere misbruget.

Ved herværende undersøgelse er der ved klinisk undersøgelse fundet, at observanden er normalt begavet og ikke frembyder tegn på sindssygdom, og at intet heller taler for, at han var sindssyg på tidspunkterne for påsigtede. Han fremstår angstpræget med stadig optagethed af oplevede PTSD-symptomer. Han forholder sig bagatelliserende og ansvarsfralæggende i forhold til tidligere straffede handlinger og fremstår ikke klart motiveret for nedsættelse eller ophør af misbrug. Han frembyder personlighedsmæssigt dys-sociale og dependent karakter, som kan være resultat af PTSD, men også påvirket af et mangeårigt alvorligt misbrug af alkohol og euforiserende stoffer. Ved den psykologiske delundersøgelse er han i overensstemmelse hermed ligeledes fundet normalt begavet med en samlet IQ på 75 ... og uden psykosesuspekterede fænomener. Personligheden ses præget af manglende fast identitetsopfattelse, angstpræg samt dyssociale træk og PTSD lignende symptomer, men ikke i en alvorlighedsgrad, som angivet af observanden.

Observanden findes herefter omfattet af § 69, men man kan ikke, såfremt han findes skyldig, pege på nogen foranstaltning, jf. straffelovens § 68, stk. 2, til imødegåelse af en vis risiko for fremtidig ligeartet kriminalitet som mere formålstjenlig end straf.

Ved betinget dom, kombinationsdom eller prøveløsladelse anbefales tilsyn af kriminalforsorgen med vilkår om lægeligt ledet behandling mod misbrug efter tilsynsmyndighedens nærmere bestemmelse.”

Anbringender

T har anført navnlig, at det vil udgøre en overtrædelse af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 3 at udsende ham til Somalia.

Hans helbredsmæssige problemer i form af navnlig alvorlig PTSD er oplyst bedre, end de var i landsrettens dom af 16. november 2018.

Oplysningerne om hans brors selvmordsaktion i Mogadishu i Somalia, og den angst, dette har affødt hos ham, var heller ikke fremlagt for landsretten.

Han har siden 2008 haft behov for medikamentel behandling med kraftige psykofarmaka, og der har været behov for løbende samtaleterapi med psykolog og psykiater for at bearbejde hans traumer, herunder risikoen for misbrug af alkohol og euforiserende stoffer som selvmedicinering mod traumerne. Det forhold, at der ikke er indtrådt en forværring af tilstanden fra 2008 og frem til 2020, kan ikke føre til en anden konklusion end, at hans grundlidelse er alvorlig.

Lidelsen er af en sådan karakter, at han, hvis han måtte blive henvist til at klare sig selv i det somaliske samfund, ikke ville være i stand til at overleve. Der ville være en reel risiko for, at han ville blive udsat for en alvorlig, hurtig og uigenkaldelig forværring af helbredstilstanden med en intensivering af lidelserne og en mulig væsentlig reduktion af levetiden.

Det er ud fra Udlændingestyrelsens oplysninger om forholdene i Somalia åbenbart, at han ikke vil kunne modtage den nødvendige behandling i Somalia, hvor den nødvendige medicin ikke vil være til stede, og hvor der ikke er sundhedsmæssige faciliteter, der kan følge op på en medikamentel behandling, herunder den nødvendige, supplerende behandling, han har behov for. Det økonomiske grundlag for at kunne betale for en behandling i Mogadishu, hvor han ikke har noget netværk, er ikke eksisterende.

Hans situation kan ikke sammenlignes med Savran-sagen, hvor der er tale om en vurdering i forhold til en psykisk syg tyrkers behandlingsmuligheder i Tyrkiet, hvilket er ganske forskelligt fra hans sag, herunder bedømmelsen af forholdene i Somalia.

I november 2021 var halvdelen af perioden for udvisningsdommen, der indebærer den korteste indrejsebegrænsning på 6 år, forløbet. Flygtningenævnet har siden 2019 anset ham for udsendelseshindret, og der er ikke udsigt til, at situationen i Somalia inden for en kortere årrække vil ændre sig markant.

Der skal også lægges vægt på, at han kom til Danmark som 8-årig og har opholdt sig her siden da. Han har en særdeles stærk tilknytning til Danmark og til sin familie i Danmark, hvilket skal sammenholdes med den tidsbegrænsede udvisningsdom. Dette gælder, uanset at han tilbagevendende er blevet dømt for personfarlig kriminalitet, som utvivlsomt kan sættes i forbindelse med hans sygdomsforløb.

Han har krav på en fuld materiel prøvelse af sin anmodning om ophævelse af udvisningen.

Anklagemyndigheden har anført navnlig, at der ikke er grundlag for at ophæve bestemmelsen om udvisning, og at opretholdelse af udvisningen efter en samlet vurdering ikke vil være i strid med menneskerettighedskonventionens artikel 3.

Oplysningerne om Ts helbredsmæssige forhold udgør ikke væsentlige nye oplysninger i forhold til udvisningsspørgsmålet. Landsretten var ved vurderingen af udvisningsspørgsmålet i 2018 bekendt med, at T lider af PTSD. De nærmere oplysninger, der nu foreligger om hans lidelse, er ikke så væsentlige nye oplysninger, at der er grundlag for at ophæve udvisningen. Der er ikke tale om psykisk sygdom af en sådan grad, at T er omfattet af straffelovens § 16, og der er ikke oplysning om, at han har været psykotisk. Der er heller ikke anbefaling om en behandlingsdom i forbindelse med de nye verserende sager. Af den retspsykiatriske erklæring fremgår, at Ts PTSD vurderes ikke at være så alvorlig, som han selv giver udtryk for.

Der skal ikke på nuværende tidspunkt foretages en endelig vurdering i forhold til menneskerettighedskonventionens artikel 3, hvilket som udgangspunkt først skal ske, når der efter udlændingelovens regler skal tages stilling til, om der skal ske udsendelse af Danmark. I den foreliggende sag er udsendelse på nuværende tidspunkt ikke aktuel, henset til at T er på tålt ophold og i hvert fald ikke for tiden kan tvangsudsendes til Somalia. Spørgsmålet om hans helbredsmæssige forhold og behandlingsmulighederne i Somalia skal derfor under alle omstændigheder ikke tillægges afgørende vægt nu, men indgå i vurderingen ved en fornyet prøvelse, når udsendelsen bliver aktuel, jf. UfR 2011.2358 H.

Såfremt Højesteret ikke er enig heri, er Ts helbredsmæssige forhold ikke af en sådan karakter, at en udsendelse af ham vil være en krænkelse af artikel 3.

På baggrund af oplysningerne om Ts behandling og tilstand kan det ikke lægges til grund, at han er ”alvorligt syg”, således at det må antages, at han uden behandling i hjemlandet er i reel risiko for at blive udsat for en alvorlig, hurtig og uoprettelig forværring i sin helbredstilstand, der vil resultere i intens lidelse eller i en væsentlig reduktion i forventet restlevetid, jf. kriterierne for anvendelse af artikel 3 i Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom af 13. december 2016 i Paposhvili-sagen (sag 41738/10).

På grundlag af Udlændingestyrelsens udtalelse må det lægges til grund, at der i Somalia hverken ud fra en generel eller en konkret vurdering vil kunne sikres en behandling for Ts tilstand, men da hans sygdom ikke er tilstrækkelig alvorlig, vil en udsendelse af ham til Somalia efter en samlet vurdering ikke være i strid med menneskerettighedskonventionens artikel 3.

Oplysningerne om Ts bror kan ikke anses for væsentlige nye oplysninger, der på nuværende tidspunkt kan føre til ophævelse af udvisningen.

Der er endnu ikke forløbet så lang tid siden landsrettens dom af 20. november 2018, at proportionalitetshensyn i sig selv kan medføre, at bestemmelsen om udvisning ophæves.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagen angår navnlig, om udvisningen af T ved landsrettens dom af 16. november 2016 skal ophæves, fordi der foreligger væsentlige ændringer i hans forhold som følge af de nu foreliggende oplysninger om hans PTSD.

Efter udlændingelovens § 50, jf. § 26, stk. 1, nr. 2, kan væsentlige ændringer i en udlændings helbredstilstand og andre personlige forhold føre til ophævelse af en udvisning.

Afgørelsen skal træffes under hensyntagen til Danmarks forpligtelser efter artikel 3 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Efter Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis kan udsendelse af en udlænding, der lider af en fysisk eller psykisk sygdom, til et land, hvor mulighederne for behandling af lidelsen er ringere end i medlemsstaten, i helt særlige tilfælde rejse spørgsmål i forhold til menneskerettighedskonventionens artikel 3.

I sin dom af 13. december 2016 i sagen Paposhvili mod Belgien (sag 41738/10) udtaler Domstolen, at sådanne helt særlige tilfælde kan omfatte situationer, som involverer udsendelse af en alvorligt syg person, når der er vægtige grunde til at antage, at den pågældende, selv om døden ikke er nært forestående, som følge af mangel på passende behandling i modtagerstaten eller manglende adgang til sådan behandling vil blive udsat for en virkelig risiko for at blive udsat for en alvorlig, hurtig og uoprettelig forværring af sin helbredstilstand med deraf følgende intens lidelse eller for en væsentlig reduktion af levetiden, jf. præmis 183. Det er op til udlændingen at sandsynliggøre en reel risiko for at blive udsat for behandling i strid med artikel 3, jf. præmis 186. Hvis en sådan risiko sandsynliggøres, er det op til myndighederne i udsendelsesstaten at afkræfte, at udlændingen kan blive udsat for behandling i strid med artikel 3, jf. præmis 187.

Domstolen har i Storkammerets dom af 7. december 2021 i sagen Savran mod Danmark (sag 57467/15) bekræftet principperne fra Paposhvili-dommen, jf. navnlig dommens præmis 133-135.

Højesteret tiltræder på denne baggrund og efter en gennemgang af sagen, at de nu foreliggende oplysninger om Ts PTSD og den medicinske behandling heraf ikke udgør sådanne væsentlige ændringer i hans forhold, som kan begrunde ophævelse af udvisningen.

Det som T i øvrigt har anført til støtte for sin anmodning om ophævelse af udvisningen, kan ikke føre til et andet resultat.

Thi bestemmes:

Landsrettens kendelse stadfæstes.

Statskassen skal betale kæresagens omkostninger.